

Čebelarjeva opravila v novembru

November je mesec, ko se tudi na Obali ob vse daljših nočeh in vse krajšem dnevu počasi ohladi. Z ohlajanjem ter vse manj sončnih dni se tudi narava in naše čebele počasi pripravljajo na počitek.

Klavdijo Babič klavdijo.babic@siol.net

Foto: Klavdijo Babič

V novembru se ohladi in pokrajina umiri.

V naravi cvetijo rožmarin in še nekaj rastlin, ki ob lepem sončnem vremenu še vedno ponujajo čebelam in drugim opraševalcem hrano. Ob sončnih dneh se čebele s koški cvetnega prahu in svežo medicino vračajo v panj. Če je prehladno, se zaradi podhladitve marsikatera čebela ne vrne. Vse to matico še vedno spodbuja k zaleganju. Kljub temu se v novembru počasi obseg zalege krči. Čebele se pomaknejo proti prednjemu delu panja. Dokler je v družini zalega, se razmnožujejo tudi varoje. Poraba hrane je v novembru večja kot dotok iz narave.

Kaj v tem obdobju pri čebelah še postorim

V novembru se čebele pripravljajo na prezimovanje. Ob ohladitvi se bo oblikovala zimska gruča, zato potrebujejo čebele predvsem mir tako v panjih, čebelnjaku kot okolici. Mir ohranjam celo zimsko obdobje. Kar je bilo potrebno, sem doslej že postoril. Ker zdaj posegi v panj ne bi obrodili sadov, vanje ne posegam, ob lepem sončnem vremenu le opazujem dogajanje na bradah panjev. Če se čebele vračajo s koški cvetnega prahu, je z družino vse v redu. Predvsem sem pozoren, če opazim znake ropa: pojav drobirja, mrtvice ali množično izletanje čebel. Dokler je vreme še toplo, je še vedno nevarnost ropa. Najpogostejši vzrok za rop je brezmatičnost napadene družine. Če sumim na to, proti večeru, ko čebele ne letijo iz panjev, skozi mrežico okenca plodišča popiham. Če čebele zašumijo in se nato umirijo, imajo matico, če pa šumijo naprej, kot bi jokale, so brezmatične. Brezmatično družino pridružim močnejši družini. Panj zaprem, izpraznim in očistim. Pogosto se zgodi, da se v drugi polovici meseca pojavi ohladitev s slano. Po prvi slani ali treh zaporednih dni s slabim vremenom in temperaturo blizu 0 °C matice nehajo zalegati. Ta datum si zapišem, saj bodo čez predvidoma tri tedne, ob hladnem vremenu, družine brez zalege, s čimer pa bo izpolnjen pogoj

za zimsko zatiranje varoj. Če se po ohladitvi občutno otopli, lahko matice ponovno začnejo zalegati. Pri meni je stanje brez pokrite zalege okoli božiča in traja zelo malo časa, lahko zgolj dva do tri tedne. Bližje morju je to obdobje še krajše.

Pregled letošnje čebelarje sezone in nenavadna dogajanja

Tako kot večina čebelarjev na Obali sem tudi jaz spomladi izzimil močne družine brez večjih izgub. Ker v prejšnjem letu bršljanovega medu nisem iztočil, je bilo tudi hrane veliko. Da sem v začetku aprila lahko širil gnezda, sem moral v družinah, kjer je bila stiska s prostorom, sate z bršljanovim medom odvzeti iz panjev. Aprila, ko je v naravi največ raznovrstnega cvetja in običajno v družinah poteka silovit razvoj, je bilo ves čas slabo hladno deževno vreme. Ker je bila zaloga hrane zadostna, so se družine kljub slabemu vremenu lepo razvijale. Zaradi večanja zalege se je večala tudi poraba hrane. Ker je v naravi ni bilo, so zaloge hitro kopnele, zato je bilo treba proti koncu aprila družinam vračati odvzete medene sate. Čebelarji smo v maju, ki velja za najbolj medoviti mesec, držali pesti, da bi se vsaj ob cvetenju robinije vreme izboljšalo. Žal brez uspeha. Vreme je bilo iz dneva v dan slabše. Vse, kar je v tem obdobju cvetelo, je bilo ob stalnem dežju oprano. Čebele iz narave niso dobile ničesar. V večini družin so bili panji polni čebel in zalege in zato velika potreba po hrani. Zaloge, predvsem cvetnega prahu, so hitro pošle, zato so matice omejile zaleganje, čebele pa satja niso gradile. Medeni sati iz zaloge so pošli, zato sem bil primoran družine krmiti s sladkorno raztopino. Ker bi se lahko ob izboljšanju vremena pojavila paša, sem družine krmil minimalno. Da družine ob brezdelju niso silile na roj, sem pazil, da je v gospodarnih družinah največ pet satov pokrite zalege. Pokrito zalego sem odvezal in z njo delal narejence. Prvič, odkar čebelarim, se mi je tudi zgodilo, da je družina ob pomanjkanju hrane izročila, čeprav je bila brez matičnikov. V panju je zato ostala le pokrita zalega brez čebel. Čebele so ravnale kot živali v naravi, ko se ob pomanjkanju selijo za hrano. Seveda je za čebelarja to nedopustno in najslabše, kar se mu lahko zgodi, zato sem začel čebele obilneje krmiti. Vendar je brez paše v naravi obseg zalege zastal in družine so iz dneva v dan izgubljale moč. V tem obdobju je bil to največji stres za najmočnejše družine, ki so bile polne čebel in pripravljene na izrabo paše. V začetku junija so bile v najboljši kondiciji družine, ki so bile ob izzimitvi najslabše razvite. V juniju se je končno vreme

Medišča polna bršljanovega medu.

ustalilo in ob namočenem zemlji je tudi zamedilo. Prevozne enote sem odpeljal na lipovo pašo, druge družine pa sem pustil doma na cvetlični paši. Ker je bila večina družin v podpovprečni kondiciji, so čebele pašo slabše izkoristile. So se pa družine v tem obdobju okrepile in pridobile moč. Kljub vsemu sem iztočil nekaj lipovega in cvetličnega medu.

Prevozne enote

Ker je hoja letos dobro obetala in je bilo pod hojevimi drevesi obilno pokapano, sem prevozne enote po končani lipovi paši preselil v gozd. Na začetku so družine lepo izrabljale ponujeno, vendar se je vreme hitro poslabšalo. Neurja so se vrstila, tako da so kasneje čebele le obdržale, kar so na začetku nabrale. Ker sem jih predolgo pustil v gozdu, so družine oslabele. Ko sem jih v začetku septembra preselil na domače stojišče, je bila v večini zalega le na treh do štirih satih. Zaloge hrane so čebele premestile okoli gnezda in se s tem že pripravljale na zimo. Kjer so bili presežki medu, sem jih iztočil. Električna prevodnost in senzorične lastnosti iztočenega medu niso bile tipične za hojev med, zato sem ga označil kot gozdnega. Ker se je pri meni obetalo dobro medenje bršljana, sem pripeljanim družinam ob gnezdu dodal z leve in desne strani prazna sata in s tem omogočil matici prostor za zaleganje. Družine sem po potrebi še dokrmil. Nadzoroval sem naravni odpad varoj in jih zatiral samo v družinah, kjer je bil odpad prevelik. Naslednji pregled sem opravil konec septembra. Zalega se je razširila na dodana prazna sata, tako da je bila v večini družin na petih do šestih satih z bogatimi obnožinskimi in medenimi venci. Na drugih satih v plodišču je bil bršljanov med. Zalogo hrane sem ocenil na 10 do 12 kg. Ker se v oktobru obetata še lepo vreme in medenje, bodo družine še nekaj nabrale, tako da bo za zimo v vseh družinah zadostna količina hrane in ni potrebe po dodatnem krmljenju.

Stacionarni čebelnjak

Družine, ki sem jih pustil doma, so bile v popolnoma drugačnem stanju. Poletna neurja so Obali prizanesla.

Padavine pa so bile dobrodošle, saj so dobro namočile zemljo. Ugodne poletne temperature so mi omogočile zatiranje varoj z ekološkimi zdravili. Družine sem občasno dodatno krmil in zalogo hrane ohranjal med 5 in 8 kg na panj. Pred medenjem bršljana sem odvezal sate, v katerih je bila predelana sladkorna raztopina, in na njihovo mesto vstavil lepe mlade sate iz medišča. Ker sem v poletnem času iz medišč odstranil stare sate, sem prazna mesta zapolnil s satnicami. Panje sem zapažil s penasto gumo. Na ta način izolirani panji tudi ponoči ohranijo toploto, ni prepaha in bršljanov med ostane dalj časa tekoč. Pri tem naj poudarim, da družin, ki imajo bršljanov med, namenjen iztočenju, med medenjem ne krmimo in ne zatiramo varoj.

Nadaljeval se je nadpovprečno toplel september, najtoplejši v zgodovini meritev, z nočnimi temperaturami nekaj pod 20 °C in dnevnimi nekaj pod 30 °C. Ker so bila plodišča že v začetku septembra po večini polna zalege in hrane, so čebele bršljanov med nosile v medišča, ki so se hitro polnila, in ni bila redkost, da so bili vsi mediščni sati polni medu in v celoti pokriti. Med 23. in 25. septembrom se je ozračje ob dežju ohladilo, sledilo je še nekaj dni burje. V tem času so čebele med dodatno izsušile. Ko nastopi ohladitev, začne bršljanov med kristalizirati v satju. Zato sem po treh dneh brez donosa začel točiti. Opazil sem, da je bil med v temnejšem satju povsod tekoč, v nekaterih celicah ob robu deviških satov pa že kristaliziran. Celicne stene starejših satov so debelejšje, zato bolje ohranjajo toploto in bršljanov med počasneje kristalizira. V iztočenem medu je bilo v povprečju le nekaj več kot 16 % vode. Med odzemanjem mediščnih satov sem v plodiščih preveril še obseg zalege ter količino hrane. Kasneje sem na podlagi zapiskov nekatere družine dokrmil. Na testnih vložkih nisem zaznal večjega odpada varoj, vendar je ob takem obsegu zalege zajedavec skrit v pokriti zalegi. Da se do zimskega zatiranja ne bi preveč razmnožile, sem vstavil vsem gospodarnim družinam hlapilnike s 85-% mravljinčno kislino. Po končanem zatiranju pa sem, da bi čim prej prekinil zaleganje, AŽ-panjem odstranil penasto gumo, v nakladnih panjih pa odprl mrežasto podnico.

Bršljanov med že čez noč kristalizira na cedilu.